

Aan:
M. de Widt

In afschrift aan:
Provinciale Staten van Utrecht

DATUM 30-6-2020
NUMMER 8210D2FE
UW BRIEF VAN 8-6-2020
UW NUMMER 820F86B7
BIJLAGE Bijlage

DOMEIN LLO
CONTACTPERSOON J. de Hoog
DOORKIESNUMMER +31 646272694
E-MAILADRES Jacco.de.hoog@provincie-utrecht.nl
ONDERWERP BEANTWOORDING SCHRIFTELIJKE VRAGEN
"Neerslagtekort en de maatregelen uit de Beleidstafel Droogte"

Geachte mevrouw de Widt,

Hieronder vindt u de beantwoording van uw schriftelijke vragen in het kader van art. 47 van het Reglement van Orde Provincie Utrecht betreffende "Neerslagtekort en de maatregelen uit de Beleidstafel Droogte"

Toelichting (D66):

Het jaar 2020 is op weg om het derde jaar op rij te worden met een enorm neerslagtekort. Velen maken zich zorgen over de effecten hiervan op de natuur en biodiversiteit in het algemeen en over de effecten op de verzilting van de grond, de voorraad zoetwater voor bewoners en ondernemers. Diverse ministeries, provincies, gemeenten, waterschappen en drinkwaterbedrijven hebben zich eerder verenigd in de Beleidstafel Droogte. In het eindrapport van december 2019 van de Beleidstafel Droogte* werden aanbevelingen gedaan voor overheden hoe hiernee om te gaan. Het eindrapport was voor de minister reden voor een brief aan de Tweede Kamer in december 2019**.

1. Welk gevolg geeft de provincie aan de aanbevelingen van de Beleidstafel Droogte?

Antwoord:

De provincie Utrecht heeft naar aanleiding van de aanbevelingen de volgende acties uitgevoerd, of is daar nu nog mee bezig:

- we nemen deel aan het onderzoek "Droogte in zandgebieden van Zuid, Midden en Oost Nederland";
- we nemen deel aan het Deltaprogramma zoetwater (actief in zoetwaterregio-west en Zoetwatervoorziening Oost Nederland (ZON)) om te komen tot een klimaatbestendige zoetwaterstrategie;
- we maken samen met andere provincies een natuurkaart die inzicht biedt in de ligging van kwetsbare natuurgebieden waar onomkeerbare schade op kan treden bij droogte (categorie 1 van de verdringingsreeks (prioritering van de verdeling van water bij watertekort));
- in overleg met de waterschappen wordt de verdringingsreeks (categorie 3 en 4) aangescherpt en wordt verankerd in de verordening;

-we werken samen met de provincies Flevoland en Gelderland en Vitens aan een regionale lange termijn visie om de drinkwatervoorziening in deze regio ook voor de toekomst veilig te stellen.

Over een aantal passages uit de Kamerbrief heeft D66 voorts specifieke vragen.

"Ik wil in lijn met de aanbeveling van de Beleidstafel, gezamenlijk met de drinkwaterbedrijven, de provincies en waterbeheerders, werken aan een robuuste drinkwatervoorziening. Dit door (gezamenlijk) meer in te zetten op waterbesparing en bewustwording bij watergebruikers, het ontmoedigen van laagwaardig gebruik van drinkwater en op de diversificatie van drinkwaterbronnen, zodat ook tijdens periodes van droogte een grotere diversiteit aan drinkwaterbronnen beschikbaar is."

Naar aanleiding hiervan heeft D66 de volgende vragen:

2. Wat is de actuele stand van het neerslagtekort en die van 2018 en 2019 in de provincie Utrecht?

Antwoord:

De informatie die de provincie Utrecht gebruikt, is afkomstig van de landelijke KNMI-droogte monitor. Het neerslagtekort is met deze gegevens regionaal te duiden, maar voor onze provincie niet uit te drukken in absolute getallen. Deze data zijn voldoende voor het uitvoeren van onze taak en voor het overleg met onze partners. Het landelijke actuele neerslagtekort op 1 juni was 170 mm. In 2019 was dit op 1 juni 105 mm en in 2018 80 mm. Het geeft echter een vertekend beeld want in 2018 liep de droogte later dat jaar op naar het op een na droogste jaar ooit (295 mm) terwijl in 2019 de eindstand in september 160 mm was.

3. Deelt u deze informatie met andere overheden in de provincie? Zo ja, met wie en hoe? Zo nee, waarom niet?

Antwoord:

De informatievoorziening met betrekking tot droogte vindt plaats op (boven)regionale overleggen. Utrecht neemt deel aan het Regionaal Droogte Overleg (RDO) Midden-West en RDO Noord. Binnen deze overlegstructuur zijn vertegenwoordigers aangesloten van Rijkswaterstaat, Waterschappen, Provincies, LTO en het Landelijk Coördinatiecentrum Waterverdeling (LCW). In geval van droogte wordt de overlegfrequentie opgeschaald naar tweewekelijks overleg en wordt vanuit de organisaties informatie gedeeld met betrekking tot de stand van zaken per (beheer)gebied. Aansluitend wordt besloten of er een veranderd opschalingsniveau wordt vastgesteld. Momenteel is sinds 25 mei niveau 1 "Dreigende watertekorten" vastgesteld. Ook brengt het LCW elke twee weken een droogtemonitor uit waarin de actuele stand van zaken en gevolgen beschreven staan.

4. Hoe en wanneer bespreekt u de gevolgen van het neerslagtekort met het rijk, de waterschappen en de gemeenten in de provincie?

Antwoord:

Zie antwoord op vraag 3.

5. Worden in deze overleggen ook gecoördineerde maatregelen genomen? Zo ja, welke? Zo nee, waarom niet?

Antwoord:

Zie antwoord op vraag 3. Binnen een RDO worden (mogelijke en uitgevoerde) maatregelen van waterschappen en Rijkswaterstaat met elkaar gedeeld en op elkaar afgestemd. Ook adviseren de RDO's aan het LCW. Op basis van de situatie kan het LCW (met name in het hoofdwatersysteem) sturen om de waterverdeling te optimaliseren en negatieve gevolgen van watertekort over de gebieden heen zoveel mogelijk te beperken. Door deze coördinatie wordt er optimaal gebruik gemaakt van de beschikbare hoeveelheid water.

“Een toekomstbestendige zoetwatervoorziening vergt ook een klimaatbestendig land- en watergebruik. Provincies en gemeenten zullen bij de ruimtelijke inrichting meer rekening moeten houden met waterbeschikbaarheid, bijvoorbeeld op de hoge zandgronden en in verziltingsgevoelige gebieden. Dat kan betekenen dat het landgebruik aangepast moet worden. Dat vraagt mogelijk regionaal maatwerk.”

Naar aanleiding hiervan heeft D66 de volgende vragen:

6. Wat is de actuele stand van zaken over de verzilting van de grond in Utrecht?

Antwoord:

Zie antwoord op vraag 3. Actueel is er in het oppervlaktewatersysteem vrijwel geen sprake van verzilting. Bij lage afvoeren van met name de Rijn kunnen er problemen ontstaan bij de inlaat van water bij Gouda via de Hollandsche IJssel. Indien dit gebeurt dan wordt de KWA gestart (Klimaatbestendige water aanvoer; in geval van verzilting van het inlaatpunt bij Gouda wordt water ingelaten via het Amsterdam Rijnkanaal om west-Nederland van zoetwater te voorzien).

In enkele diepe polders aan de westkant van het land is er sprake van zoute kwel, met voldoende zoetwater-inlaat wordt deze kwel teruggedrongen. Op dit moment zijn er geen problemen, echter er is een afhankelijkheid van voldoende aanvoer van zoetwater uit het Rijn-systeem. De verwachting is dat in de toekomst vaker sprake zal zijn van lage Rijnafvoeren. Binnen de zoetwaterregio en het project Toekomst bestendig Amsterdam-Rijnkanaal-Noordzeekanaal-gebied wordt onder meer onderzocht of het huidige (aanvoer) systeem toekomstbestendig is of dat er aanvullende maatregelen nodig zijn. Dit kan ook betekenen dat er mogelijk plaatselijk een aanpassing in het landgebruik noodzakelijk zal zijn.

7. Deelt u deze informatie met de Provinciale Staten en met andere overheden in de provincie? Zo ja, met wie en hoe? Zo nee, waarom niet?

Antwoord:

Naast bovenbeschreven samenwerkingsverbanden werkt de provincie Utrecht intensief samen met mede overheden, onder andere in het Delta programma, Toekomst bestendig ARK/NZK (Amsterdam-Rijnkanaal-Noordzee kanaal)-gebied, verschillende werkregio's vanuit Delta programma Ruimtelijke adaptatie (DPRA) (onder andere netwerk water en klimaat (Hoogheemraadschap de Stichtse Rijnlanden (HDSR); platform water Vallei en Eem (waterschap Vallei en Veluwe)). Simultaan aan deze brief worden PS geïnformeerd over de droogte-situatie. Daarnaast is binnen de provincie op 26 november 2018 een themabijeenkomst georganiseerd voor leden van RGW (met bestuursleden van HDSR) over zoetwaterbeschikbaarheid en de klimaatbestendige wateraanvoer. Verder is droogte een van de onderwerpen waarover de Staten jaarlijks worden bericht als onderdeel van de Waterrapportage over het voorafgaande jaar.

8. Hoe en wanneer bespreekt u hoe om te gaan met de verzilting met andere waterschappen en overheden?

Antwoord:

Zie antwoord op vraag 3.

9. Spreekt u met andere overheden en de waterschappen over tegengaan van of omgaan met verzilting? Zo ja, tot welke maatregelen leidt dit?

Antwoord:

Zie het antwoord op vraag 7. Deels zijn de maatregelen nog in onderzoek. Met name onderzoek naar de klimatologische veranderingen in het watersysteem in relatie tot Ruimtelijke ontwikkeling/

landgebruik zijn zeer complex. Op dit moment is de focus in West Nederland vooral op het verbeteren van de wateraanvoer. Een concrete maatregel waar op dit moment aan wordt gewerkt, is het uitbreiden van de genoemde klimaatbestendige wateraanvoer (KWA; project van HDSR)

10. Hoe wordt de communicatie over de droogte met de waterschappen en gemeenten in de provincie afgestemd?

Antwoord:

Zie het antwoord op vraag 3. Tijdens een (crisis) droogte situatie worden regionale droogte overleggen (RDO's) opgestart waar de provincie aan tafel zit met de waterbeheerders. Hier worden actuele knelpunten en mogelijke maatregelen besproken. Tevens geven de RDO's advies aan de landelijke commissie waterverdeling (LCW). Zie hiervoor ook het aparte Statenmemo over droogte dat wij u een dezer dagen toesturen.

11. Welke maatregelen werden met de waterschappen en gemeenten naar aanleiding van de Beleidsrapportage Droogte genomen om enerzijds het waterbewustzijn te stimuleren en anderzijds het watertekort tegen te gaan?

Antwoord:

Waterbewustzijn is een thema waarmee de waterschappen al langer mee bezig zijn. Waterschappen besteden hier in hun communicatie veel aandacht aan. Ook binnen het Delta-programma is dit een thema. Onder andere worden via het spoor van het Delta programma ruimtelijke adaptatie (DPRA) zowel professionals als burgers betrokken in de zogenaamde risico-dialogen. Daarnaast is het thema "bewustwording" een van de speerpunten van het onlangs gelanceerde Utrechtse programma klimaatadaptatie.

Ten aanzien van maatregelen om het watertekort tegen te gaan: zie antwoord op vraag 9.

Aanvullend hebben we met Vitens in het kader van de drinkwaterstrategie 2040 afspraken gemaakt om samen te zoeken naar mogelijkheden voor waterbesparing in het proces van drinkwater maken en mogelijkheden voor het beperken van de drinkwatervraag bij particulieren en bedrijven.

"Provincies hebben hierbij de regierol en de bevoegdheid om desgewenst een verdringingsreeks voor grondwater in te stellen. Het grondwaterbeheer kan ook meegenomen worden in de regionale uitwerkingen van de verdringingsreeks."

In een artikel in NRC van 16 mei 2020 staat een voorbeeld van het tegengaan van de verdringingsreeks door middel van het oppompen van zout water voordat het opkwelt zodat er drinkwater van gemaakt kan worden. Een fabriek in Dinteloord stuurt gezuiverd restwater naar een waterberging waarvan tuinders gebruik kunnen maken.

Naar aanleiding hiervan heeft D66 de volgende vragen:

12. In hoeverre spreekt u met waterschappen en andere overheden over het zoetwatergebruik van "grootverbruikers" in de industrie en landbouw?

Antwoord:

De provincie heeft via het vergunningverleningsspoor direct contact met de bedrijven die grootschalig grondwater onttrekken. Voor grondwater is de algemene lijn (Bodem- Water- Milieu-plan, vastgelegd in keuren) dat laagwaardig gebruik wordt beperkt.

Binnen het delta programma Zoetwater en specifiek in de zoetwaterregio-west is het hergebruik van water/ benutten van alternatieve bronnen een belangrijk thema. De onderstaande projecten/ onderzoeken die in dit kader worden uitgevoerd, liggen echter niet in de provincie Utrecht. Via de zoetwaterregio is de provincie hier wel bij betrokken:

-het benutten van de ondergrond (brakwaterwinning, opslag regenwater) als aanvullende zoetwaterbron voor onder andere drinkwaterproductie en gietwatervoorziening. Haalbaarheid pilot vanuit COASTAR (brakwaterwinning duinen en polders; ondergrondse waterberging Westland);
-temmen Brakke Kwel: afvangen brakke kwel Horstermeer en daarmee beperken zoetwatervraag vanuit IJsselmeer. De brakke kwel wordt benut als bron voor drinkwater door technologisch het zout grotendeels te scheiden;
-effluent (hergebruik na zuivering) benutten voor hoogwaardige toepassing of aanvulling van het oppervlaktewater. De pilot hergebruik effluent voor gietwater, waarbij een transitie wordt beoogd naar een toekomstbestendige gietwatervoorziening in 2050 is daarbij al in een gevorderd stadium uitgewerkt.

13. Is het mogelijk om in onze provincie zout water op te pompen voordat het opkwelt om er zoet drinkwater van te maken?

Antwoord:

Zie het antwoord op vraag 12. In het project Horstermeer wordt dit onderzocht. Voor de huidige drinkwateropgave in provincie Utrecht is dit niet nodig.

14. In hoeverre bespreekt u met andere overheden en gebruikers maatregelen voor agrariërs en tuinders om gezuiverd restwater als zoetwater te bergen?

Antwoord:

Water besparing/ hergebruik van water in de agrarische sector is één van de mogelijke maatregelen die binnen het deltaprogramma in dialoog met de sector worden onderzocht. Ook in het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer heeft dit de aandacht. Aanvullend volgen wij de landelijke pilots.

15. Wanneer er een sproeiverbod is ingesteld, welke organisatie staat dan aan de lat voor de handhaving daarvan? En hoe kunnen we hier vanuit de provinciale verantwoordelijkheid meer aandacht voor vragen?

Antwoord:

Deze verantwoordelijkheid ligt bij de waterschappen (het gaat hier om kleine onttrekkingen). Provincie Utrecht kan dit bij de waterschappen onder de aandacht brengen.

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van Utrecht,

Voorzitter,
mr. J.H. Oosters

Secretaris,
mr. drs. A.G. Knol-van Leeuwen